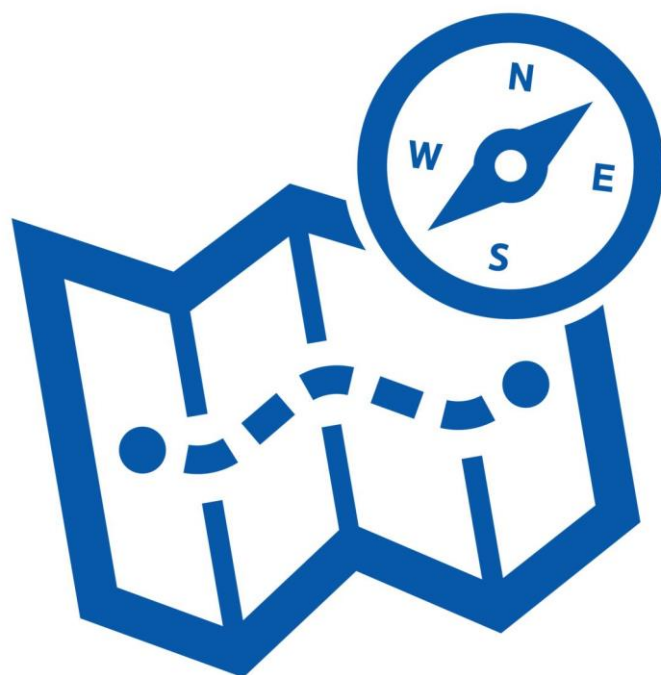

Poradnik dotyczący organizacji obozu

#harcerskielato

Opracowanie:

pwd. Agata Szolc HR

Hufiec ZHP Poznań Nowe Miasto, Choraław Wielkopolska

Celem tego poradnika jest pomoc w organizacji obozu harcerskiego. Znajdziesz tu informacje na temat szukania miejsca obozowania, tworzenia harmonogramu przygotowań, dokumentów potrzebnych do zatwierdzenia obozu i wiele innych.

Poradnik i załączniki jest zgodny z zasadami HAL i instrukcją HAL, jak i rozporządzeniem Ministra Edukacji.

Pamiętaj, że organizowanie obozu harcerskiego to nie jest Twój prywatny wyjazd! Należy postępować zgodnie z zasadami i instrukcjami.

MIEJSCE

Gdy wiemy, kto i dla kogo tworzy obóz, trzeba wyznaczyć cele, jakie chcemy osiągnąć – wtedy można zdecydować się na formę obozu – stały, wędrowny, żeglarski, wspinaczkowy. Jeśli znamy formę to możemy przystąpić do poszukiwania odpowiedniego miejsca. Warto popytać znajomych harcerzy z innych środowisk jakie miejsca polecają, poszperać na stronach hufców i chorągwi.

Poniżej znajduje się mapa baz na terenie Polski:
http://www.czuwaj.pl/art_glowny/mapa_baz.pdf

Wybierając bazę należy uwzględnić:

- Cenę osobodnia,
- Wysokość stawki żywieniowej (wysokość nie powie nam za dużo o jakości posiłków, ale jest cenną wskazówką),
- Ewentualne miejsce obozowania (baza jest obiektem zamkniętym, czy podobozy są porzucane w lesie),
- Rodzaj sanitariatów,
- Lokalizacja sanitariatów (ma to znaczenie w trakcie obozowania zuchów), umywalni i natrysków,
- Ilość natrysków,
- Lokalizacja kuchni i stołówki,
- Rodzaj i gęstość lasu,
- Miejsca do palenia ognisk,
- Wyposażenie bazy (namioty, łóżka, materace i inne),
- Dodatkowe wyposażenie bazy (kajaki, żaglówki).

DOJAZD

Należy brać pod uwagę dwa warianty dojazdu: autobus i pociąg. Każdy z nich ma swoje plusy i minusy. Trzeba się zastanowić jaki jest czas i koszt dojazdu. Autobusem można dojechać w prawie każde miejsce, można przewieźć sprzęt potrzebny na obozie, zazwyczaj jedzie szybciej, jednakże często jest droższy. Pociągiem niestety nie dojedziemy w każde miejsce. Trzeba liczyć się z tym, że być może będzie trzeba wynająć autobus, który zawiezie nas ze stacji na miejsce obozowania. Wszystko również zależy od grupy, która jedzie na obóz. Z zuchami zazwyczaj jedzie się autokarem, gdyż nie są w stanie unieść swoich plecaków kilka kilometrów. U starszych harcerzy i wędrowników można te trasę potraktować jako wędrowkę, wstęp do obozowania.

KIEDY

Ustalając termin obozowania trzeba wziąć pod uwagę wiele okoliczności:

- Inne imprezy harcerskie, w których biorą udział nasi podopieczni (złot),
- Ograniczenia czasowe kadry,
- Terminy na danej bazie/stanicy harcerskiej.

Kiedy planować datę obozu?

Jak najszybciej! Im szybciej planowana data trafi do rodziców, tym większa pewność że większość dzieci będzie brała udział w obozie. Ostatecznym terminem jest przełom grudnia i stycznia. Większość rodzin właśnie wtedy zaczyna planować swoje urlopy, więc warto przypomnieć żeby nie planowali go w trakcie obozu.

FINANSE

Znamy koszty i czas przejazdu do poszczególnych baz/stanic oraz koszt osobodnia w każdej z nich, dlatego możemy przystąpić do oszacowania kosztów pobytu.

Uwzględniamy:

- Koszt osobodnia (koszt dobowego pobytu jednej osoby a stancy),
- Koszt przejazdu autobusem lub pociągiem,
- Koszt ubezpieczenia uczestników i kadry od następstw nieszczęśliwych wypadków (NNW),
- Koszt ubezpieczenia kadry od odpowiedzialności cywilnej (OC),
- Koszty programowe (nagrody, sprzęt obozowy, artykuły papiernicze i inne).

W tym momencie można wypełnić preliminarz, w którym uzyskamy koszt obozowania jednego uczestnika.

HARMONOGRAM PRZYGOTOWAŃ

1. WRZESIEŃ
  - uzyskanie informacji o kosztach obozowni oraz o możliwych terminach obozu,
  - wybór kadry (komendant, oboźny, programowiec, kwatermistrz).
2. GRUDZIEŃ
  - Przygotowanie wniosków grantowych o dofinansowanie (chyba, że wymagane są wcześniej to wszystkie działania muszą być przesunięte w czasie).
3. GRUDZIEŃ/STYCZEŃ
  - Ustalenie terminu obozu oraz ostatecznego kosztu uczestnictwa w obozie,
  - Przygotowanie informacji dla rodziców i rozdanie ich wraz z kartami uczestnictwa w obozie.
4. LUTY
  - Zwiad terenowy bazy.
5. MARZEC
  - Wybór fabuły oraz prace na programem.
6. KWIECIEŃ
  - Prace nad programem,
  - Sprawdzenie sprzętu oraz stworzenie ewentualnej listy zakupów,
  - Umówienie przewoźnika.
7. MAJ
  - Zebranie programu w całość,
  - Ostateczny termin wpłat (można wcześniej ustalić raty) oraz oddania karty uczestnika,
  - Zgłoszenie obozu do Kuratorium Oświaty (**21 dni przed pierwszym dniem obozu**).
8. CZERWIEC
  - Zakup sprzętu i materiałów programowych,
  - Ubezpieczenie uczestników.

Harmonogram zależy od terminu obozu, który wybierzemy. Jeśli ktoś jedzie pod koniec czerwca to oczywiście wszystkie wpłaty musi mieć dużo wcześniej by zdążyć dokonać wszelkich formalności.

KADRA

Dobra kadra obozowa to podstawa. Pracujemy nad tym przez cały rok. Wybierając te osoby powinniśmy pamiętać o właściwościach osobistych członków kadry, takich jak osobowość i temperament oraz wiedza, doświadczenie i rozmaite dodatkowe zdolności.

Każdy wychowawca musi posiadać uprawnienia wychowawcy kolonijnego bądź być instruktorem harcerskim w stopniu przewodnika, posiadać zaświadczenie lekarza medycyny pracy do celów sanitarno-epidemiologicznych i wyciąg z Krajowego Rejestru Karnego, a komendant dodatkowo zamiast uprawnień wychowawcy, posiadać uprawnienia kierownika wypoczynku i trzy letni staż dydaktyczno-wychowawczy lub być instruktorem w stopniu podharcemistrza.

Kadra powinna znać swoje obowiązki! Poniżej znajdują się przykładowe:

1. Komendant obozu

- Przygotowanie obozu pod względem programowym, organizacyjnym i kwatermistrzowskim oraz rzetelne i terminowe rozliczenie po jej zakończeniu,
- Dobór pozostałej kadry i personelu, systematyczna współpraca z zespołem oraz dbałość o dobrą atmosferę w czasie funkcjonowania obozu,
- Reprezentowanie obozu na zewnątrz, w tym współpraca ze środowiskiem obozowania,
- Akceptowanie do wypłaty poniesionych wydatków,
- Przekazywanie meldunków o wypadkach i sytuacjach nadzwyczajnych właściwemu komendantowi,
- Komendant ponosi odpowiedzialność za:
  - Bezpieczeństwo zdrowia i życia uczestników i kadry,
  - Przestrzeganie statutu ZHP,
  - Realizację programu,
  - Bieżące prowadzenie dokumentacji, w tym wydawanie rozkazów,
  - Gospodarne i uzasadnione wydatkowanie środków finansowych,
  - Prawidłową gospodarkę sprzętową,
  - Rzetelne prowadzenie dokumentacji finansowej,
  - Rzetelne i terminowe złożenie rozliczenia obozu,
  - Dokonanie podsumowania pracy obozu, łącznie z oceną pracy kadry,
  - Wykonywanie innych zadań, powierzonych przez władze harcerskie.

2. Kwatermistrz

- Zatwierdzanie dokumentów pod względem formalnym i rachunkowym,
- Prowadzenie na bieżąco dokumentacji finansowej obozu,
- Dbanie o zabezpieczenie środków pieniężnych na spodziewane przyszłe wydatki.

3. Oboźny

- Prowadzenie apeli,
- Ogłaszanie pobudki i ciszy nocnej,
- Zbieranie i prowadzenie uczestników na zajęcia i na posiłki,
- Ogłaszanie alarmów,
- Codzienna kontrola wart,
- Nadzór nad zastępem służbowym.

4. Instruktor programowy

- Przygotowanie i prowadzenie zajęć programowych,
- Nadzór nad zajęciami prowadzonymi w drużynach,

- Przygotowywanie dyplomów i nagród za konkurencje obozowe,
- Udział w odprawach i informowanie kadre o przyszłych zajęciach programowych,
- Podsumowanie przeprowadzonych zajęć,
- Kontrola nad opiekunami i zastępowymi w zakresie przygotowań podległym im jednostek do zajęć programowych,
- Prowadzenie bieżącej dokumentacji programowej w książce pracy obozu,
- Opracowanie sprawozdania z realizacji programu obozu.

Szczegóły dotyczące obowiązków kadry powinny znaleźć się na umowach wolontariackich.

PROGRAM

Bez dobrego programu nie ma dobrego obozu.

Program ma być podsumowaniem pracy śródrocznej drużyny lub szczepu.

Program obozu, tak samo jak plan śródrocznej pracy, musi zapewniać:

Wszechstronny rozwój. Wszechstronny, czyli dotyczący zarówno sfery fizycznej, psychicznej i emocjonalnej, intelektualnej i społecznej. Dbanie o rozwój fizyczny powinno być naturalną konsekwencją faktu, że jest lato, jest ciepło, znajdujemy się na świeżym powietrzu z grupą osobników, których z reguły rozpieszcza energia. Powinniśmy zapewnić uczestnikom różnorodne formy aktywności ruchowej.

1. Rozwój psychiczny i emocjonalny dokonuje się przede wszystkim automatycznie, przez sam fakt przebywania na obozie. Zetknięcie się z nowymi, nieznanymi sytuacjami, konieczność podejmowania trudnych decyzji i nowych wyzwań o to wszystko kształtuje charakter i duchowość.
2. Rozwój duchowy można rozwijać w trakcie starannie przygotowanych ogniskach, w trakcie gawęd, w trakcie uroczystych Przyrzeczeń Harcerskich i innych obrzędów. Doznając głębokich przeżyć i pozytywnych wzruszeń, uczestnicy na długo zapamiętają te momenty .
3. Rozwój intelektualny odbywa się poprzez zdobywanie wiedzy i umiejętności. Temu powinna służyć duża część zajęć programowych.
4. Rozwój społeczny również w dużym stopniu odbywa się automatycznie, poprzez samo funkcjonowanie grupy rówieśniczej. Chcąc zapewnić naszym podopiecznym lepsze rozwinięcie umiejętności funkcjonowania w społeczeństwie, należy zadbać, żeby małe grupy, w których działają, były jak najbardziej aktywne, żeby było w nich jak najwięcej wspólnego podejmowania decyzji, rozdzielania zadań, wspólnej pracy.

FABUŁA I OBRZĘDOWOŚĆ

Fabuła to pewna ustalona konwencja, zgodnie z którą obóz jest prowadzony. Pierwszym etapem tworzenia programu powinno być stworzenie charakterystyki uczestników i kadry.

Trzeba wziąć pod uwagę:

- wiek uczestników,
- ich zainteresowania,
- zadania z prób na stopnie,
- ilość kadry, ich pasje i umiejętności.

Elementy obrzędowości, z którymi można pracować w trakcie tworzenia fabuły:

- Stroje,
- Flaga,
- Pionierka,
- Piosenka i zawołanie obozu,
- Nazwy zastępów obozowych,
- Obozowa punktacja,
- Zajęcia obozowe.

Przykładowe fabuły:

- Rycerska,
- Indianie,
- Harry Potter,
- Magiczna,
- Mitologiczna,
- Gumisie,
- Chińska,
- Japońska,
- Afrykańska,
- Robin Hood,
- Ekologiczna,
- Historyczna,
- Podróż dookoła świata.

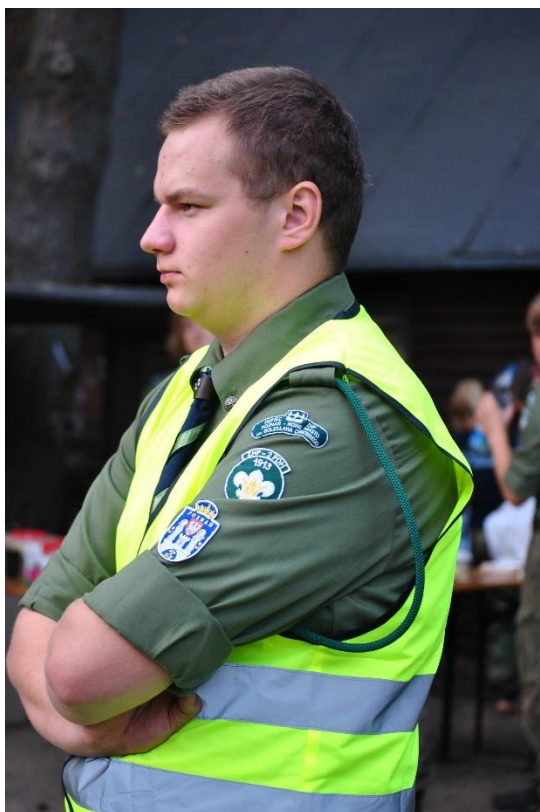
BEZPIECZEŃSTWO

Wybierając się na obóz, bierzemy odpowiedzialność za życie i zdrowie uczestników.

Zdarzają się momenty, kiedy uczestnicy poddani naszej opiece znajdują się poza naszym bezpośrednim nadzorem. Zamiast zatem zaufać naszej podzielnej uwadze, lepiej skorzystać z okoliczności, że uczestnicy obozu to rozumne istoty i przygotować ich do samodzielnego dbania o własne bezpieczeństwo, a także wdrożyć procedury, które to bezpieczeństwo zapewnią.

Każdy opiekun powinien otrzymać karty kwalifikacyjne swoich podopiecznych i zapoznać się z ich stanem zdrowia, uzyskać wiedzę na temat schorzeń, na które cierpią, i leków, które stale przyjmują, a w razie potrzeby skonsultować to z rodzicami. Szczególną uwagę trzeba zwrócić na to, żeby każdy rodzic przed obozem podpisał zawartą w kacie uczestnika zgodę na leczenie operacyjne – zdarza się, że czas, jaki upłynie np. od wypadku dziecka na obozie do uzyskania takiej zgody, decyduje o życiu dziecka.

Wszystkiego nie jesteśmy w stanie przewidzieć!

DOKUMENTACJA ORGANIZACYJNA

Zatwierdzenie formy HAL pod względem organizacyjnym wymaga przedstawienia następujących dokumentów:

1. Program formy HAL,
2. Wzór „Warunków uczestnictwa” (załącznik nr 1),
3. Raport przedobozowy (załącznik nr 2),
4. Zgłoszenie wypoczynku do Kuratorium Oświaty (wydruk z systemu MEN),
5. Polisa ubezpieczeniowa NNW obejmująca uczestników i kadre, zawarta na cały czas trwania formy HAL łącznie z czasem działania grupy kwatermistrzowskiej, dojazdem i powrotem,
6. Regulaminy obowiązujące podczas trwania formy HAL,
7. Plan finansowy,
8. Książka komendanta (załącznik nr 3),
9. Dokument określający zasady korzystania z bazy/stanicy lub terenu (kopia) (załącznik nr 9).

Rozliczenie formy HAL pod względem organizacyjnym wymaga złożenia następujących dokumentów:

1. Raport poobozowy (załącznik nr 4),
2. Książka komendanta (do wglądu),
3. Protokoły kontroli formy HAL.

Załącznik nr 1 – WARUNKI UCZESTNICTWA

Załącznik nr 2 – RAPORT PRZEDOBOZOWY

Załącznik nr 3 – KSIĄŻKA KOMENDANTA

Załącznik nr 4 – RAPORT POOBOZOWY

Załącznik nr 5 – PROTOKÓŁ PRZEKAZANIA SPRZĘTU

Załącznik nr 6 – KSIĄŻKA FINANSOWA

Załącznik nr 7 – LISTA WPLĄT UCZESTNIKÓW

Załącznik nr 8 – KARTA KWALIFIKACYJNA UCZESTNIKA WYPOCZYNKU

Załącznik nr 9 – POROZUMIENIE W SPRAWIE WYNAJMU BAZY

Załącznik nr 10 – UMOWA NAJMU POJAZDU

Załącznik nr 11 – EWIDENCJA PRZEBIEGU POJAZDU

Załącznik nr 12 – INSTRUKCJA HARCERSKIEJ AKCJI LETNIEJ I ZIMOWEJ